

Whitepaper Corporate Campus

Campus Aquafin in Aartselaar (B)
Zorgcampus Sint-Jozef in Ekeren (B)
Gebouw 3 ASML in Veldhoven
Fontys Campus in Eindhoven
Lely Campus in Maassluis

Campus

Een campus is het antwoord op de vraag naar een werk- omgeving waarin werknemers, klanten en burens elkaar kunnen ontmoeten. Interactie en verbinding staan centraal op campussen.

Gebruikers

Een op gebruikers gerichte aanpak is essentieel in het huidige veelzijdige werklandschap. In een flexibele, aanpasbare en door technologie aangestuurde werkomgeving staat het welzijn van de medewerkers voorop.

Productiviteit

Architecten spelen een sleutelrol bij het ontwerpen van ruimtes die de betrokkenheid en de productiviteit verhogen, de omzetkosten terugbrengen en het merk versterken.

Over de auteur

Harm Tilman (1954) is auteur, met een bijzondere interesse in architectuur en de ervaring ervan. Hij schreef tal van artikelen en boeken op het gebied van moderne architectuur en ruimtelijke ordening. Recent verschenen van hem *Wolkenkrabberstad Rotterdam / Naar de volgende hoogte* (2023) en *Manifest* (2021). Sinds 2021 werkt hij aan de onafhankelijke blog [VivaArchitectuur.nl](https://vivaarchitectuur.nl) waarop hij onderwerpen op het gebied van architectuur en de gebouwde omgeving exploreert. Eerder verzorgde hij lezingen en begeleidde hij projecten op uiteenlopende onderwijsinstellingen in binnen- en buitenland. Tot 2021 was hij hoofdredacteur van het architectuurplatform 'de Architect' en curator van de 'Lensvelt de Architect Interieurprijs' en de 'ARC Awards'. Daarvoor werkte hij als coördinator stedenbouwkunde aan de Academie van Bouwkunst Rotterdam.

Wat onderscheidt een campus

De campus is in opkomst. Er zijn veel ruimtes waar werknemers elkaar kunnen ontmoeten. Hier treffen zij collega's maar ook klanten en steeds vaker buurtgenoten. Aan een duurzame en gezonde werkomgeving wordt op campussen veel aandacht besteed. Het ontwerp van een campus speelt een rol in het uitdragen en promoten van een bedrijf of merk.

Een campus onderscheidt zich in veel opzichten van de werkgebieden die je in Nederland vaak rond dorpen en steden tegenkomt. Wie kent ze niet, bedrijventerreinen waar gedurende de week mensen naar toe rijden, parkeren en aan het werk gaan. Veel te beleven valt er niet. De vraag is wat de toekomstbestendigheid van deze terreinen is. Steden zijn immers volgens de beroemde planner Richard Florida vooral verbindingsmachines.

Het faciliteren van interactie en ontmoeting is leidend in het ontwerp van campussen. Vandaar ook de grote betekenis van plekken zoals bars en eethuizen. Nu hybride werkvormen in zwang zijn geraakt, is interne kruisbestuiving van belang. Ook het stimuleren van innovatie is een belangrijke drijfveer. Het is een reden om campussen niet meer af te schermen van de buitenwereld, maar met pleinen, straten en paden te verbinden met de buurt en de omgeving.

'Steden zijn verbindingsmachines aan het worden'

Richard Florida

Werkomgeving evolueert

De werkomgeving maakt een evolutie door. In veel gevallen werken mensen voor een deel van de week thuis en komen ze op andere dagen naar het werk. De ervaringen die werknemers in hun werkomgeving opdoen, wegen hierdoor zwaarder. Deze omgeving dient niet alleen de werkprocessen van een bedrijf te ondersteunen, maar ook te zorgen voor voldoening en betrokkenheid bij de werknemers.

Het kantoor uit de pre-corona tijd, met een open plattegrond, glijbanen en tafeltennistafels behoort tot het verleden. De aandacht verschuift naar het aantrekken en vasthouden van talent, een optimaal ruimtegebruik en het stimuleren van productiviteit ten behoeve van hogere revenues en innovatie. Ook dient het hybride werken te worden gefaciliteerd. De werkomgeving hoeft niet meer spectaculair te zijn, maar vormt een kader voor effectieve werknemerservaringen.

De traditionele benadering bij het ontwerpen van werkplekken was gericht op meetbare gegevens zoals aantallen werkplaatsen, de kosten per vierkante meter en de bezettingsgraad. Bij het ontwerpen van ervaringen moet echter ook rekening worden gehouden met kwalitatieve maatstaven zoals tevredenheid en pijnpunten in de ruimtelijke ervaring van de gebruikers.

Rol van architectuur

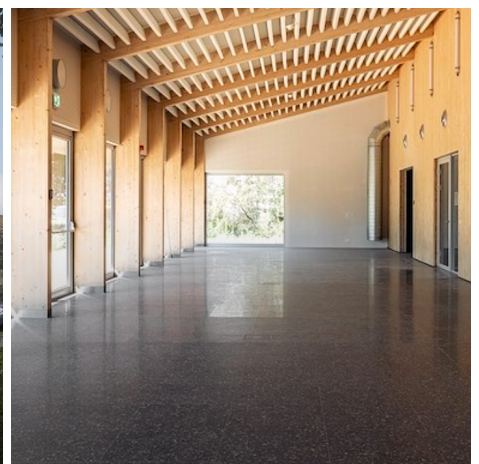
De werkplek is een cruciale factor bij het vormgeven van de dagelijkse ervaring van de werknemers. Een gebruikersgerichte aanpak is essentieel in het huidige, veelzijdige werklandschap. In een flexibele, aanpasbare en door technologie aangestuurde werkomgeving staat het welzijn van de medewerkers voorop.

Een dergelijke aanpak is een investering in het succes van de organisatie. Architecten spelen een sleutelrol bij het ontwerpen van ruimtes die de betrokkenheid en de productiviteit verhogen, de omzetkosten terugbrengen en het merkimage versterken.

Architecten ontwikkelen zich tot curatoren van dynamische ervaringen en lopen voorop bij het vormgeven van werkruimtes die tegemoetkomen aan de huidige behoeften en tegelijkertijd anticiperen op de toekomstige eisen van de beroepsbevolking.

5 Cases

Campus Aquafin in Aartselaar (B) - P6
Zorgcampus Sint-Jozef in Ekeren (B) - P7
Gebouw 3 ASML in Veldhoven - P8
Fontys Campus in Eindhoven - P9
Lely Campus in Maassluis - P10

Campus Aquafin in Aartselaar (B) door B-Architecten

Verstevinging van de brand

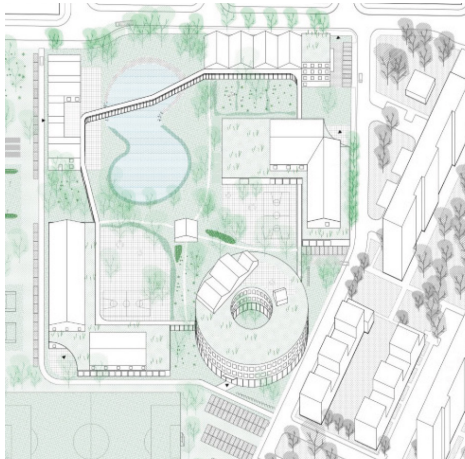
Het bedrijf Aquafin in Aartselaar zuivert rioolwater tot drinkwater voor vissen, vogels en amfibieën. Daarnaast werkt het aan een harmonieuze leefomgeving, door de levering van schoon drinkwater aan stadskernen en een duurzame omgang met regenwater. Met deze campus slaat Aquafin een nieuwe weg in.

Op de campus werken 650 medewerkers. De werkplekken, tot dan verspreid over drie gebouwen in een gebied met veel verharding en weinig groen, zijn door B-Architecten samengebracht in een energie-neutraal gebouw dat op de middelste kavel ligt. Beide aangrenzende percelen zijn ingevuld met een waterdoorlatende parkeergarage, een ruime houten fietsenstalling en een kleine refter.

De werkomgeving focust op ontmoeting en interactie. Ze bestaat uit een mix van concentratie- en dynamische werkplekken, lichtrijke vergaderzalen, gezellige koffiehokjes, projecttafels voor teamwerking en inspirerende brainstorm ruimtes. Al deze elementen zorgen voor verbinding tussen werknemers onderling en in projectteams. Ook externe partners, leveranciers, burens en bezoekers zijn welkom.

Biodiverse tuin

Met de aanleg van een biodiverse tuin is de identiteit van Aquafin vernieuwd en versterkt. Een groene corridor verbindt de locatie met de omgeving en betreft de drie deelgebieden op elkaar. Het vertrekpunt hierbij vormt een habitat die de juiste leefomstandigheden biedt voor insecten, vogels en zoogdieren. Op symbolisch niveau wordt de bedrijfsmissie afgestemd op zowel het brede publiek alsmede de medewerkers.

Zorgcampus Sint-Jozef in Ekeren (B) door Bovenbouw Architectuur

Heilzaam effect

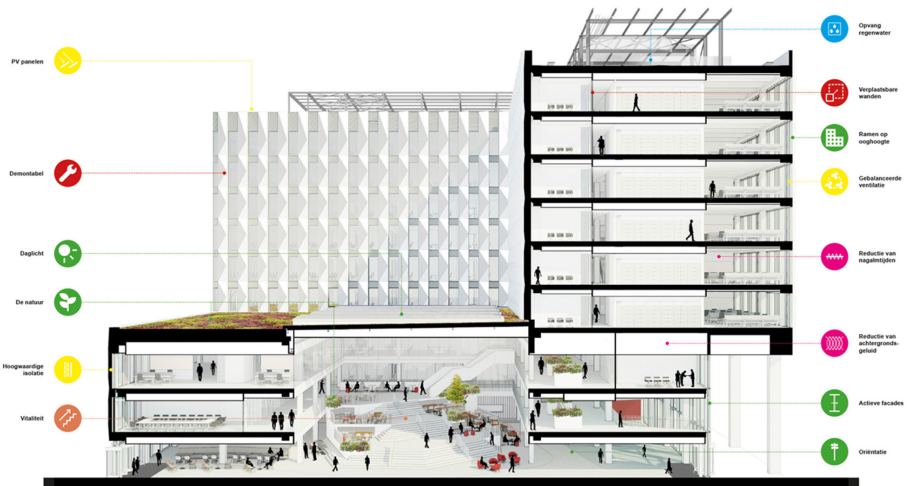
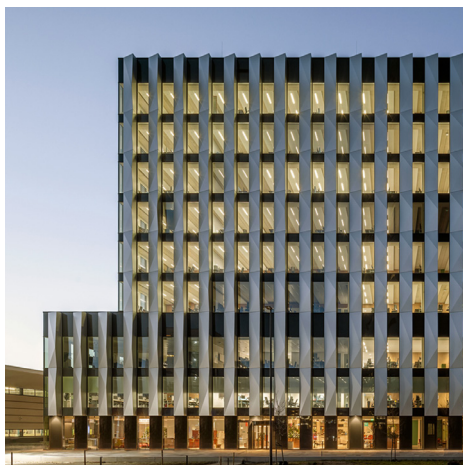
Deze zorgcampus voor jongeren met een fysieke of mentale beperking bestaat uit een lagere en middelbare school, een zorginstelling met revalidatiecentrum, een internaat, een kinderdagverblijf, een dagopvang en een hotel. Het complex beslaat een oppervlakte van 23.500 m². In het ontwerp voor de campus is veel aandacht besteed aan zaken als duurzaamheid en beleving.

De campus is door Bovenbouw Architectuur zo ontworpen dat ze de leefwijze van de kinderen en de werkwijze van personeel optimaal ondersteunt. Voorts is gezorgd voor goede verbindingen met de buurt en het landschap. De campus ligt aan de noordwestzijde van het perceel, waar de geluidshinder als gevolg van de nabijgelegen snelweg minimaal is en de luchtkwaliteit optimaal.

Akoestisch comfort in de buitenruimtes is bereikt door te spelen met de hoogtes en de ligging van de gebouwen. Daarnaast bedacht Bovenbouw Architectuur het concept van vier parallelle bomenrijen, met de geluidstypologieën van respectievelijk ratelen, ritselen en ruizen. Deze dempen het geluid van het verkeer en zorgen voor een aangename beleving op de locatie.

Kruislaaghout

Als bouw materiaal is gekozen voor kruislaaghout (CLT, cross laminated timber) dat geprefabriceerd en afkomstig uit duurzaam beheerde bossen is. Dit kruislaaghout is niet alleen gebruikt voor de draagconstructie, maar ook voor de afwerking. De houten plafonds, wanden en vloeren creëren een warme sfeer, brengen rust en zorgen voor een gezond binnenklimaat. Dit alles heeft een heilzaam effect op het gedrag van de kinderen en jongeren.

Gebouw 3 op de ASML Campus in Veldhoven
door JHK Architecten, part of Sweco

Cultuur van samenwerking

Om te voldoen aan de toenemende vraag naar chipmachines, maakt de ASML-campus een snelle groei door. Gebouw 3 huisvest 2.400 medewerkers die gespecialiseerd zijn in research. Met het oog op innovatie is het stimuleren van samenwerking tussen deze onderzoekers een belangrijk doel. Daarnaast dient het gebouw de mogelijkheden tot het uitwisselen van kennis te vergroten.

Alle medewerkers werken in een open werkomgeving. Teams werken met elkaar samen in clusters van 12 -18 mensen. Deze zijn op hun beurt samengebracht in de zogenoemde 'collaboration areas', die gericht zijn op samenwerking en uitwisseling en verspreid liggen over zes werkverdiepingen. De overkoepelende plaza bevindt zich op de begane grond, met een atrium over drie bouwlagen. Rond deze ruimte ligt ook het vergadercentrum.

Het gebouw is compact, met 28.500 m2 vloeroppervlakte verdeeld over negen bouwlagen. Met behulp van trappen die gekoppeld zijn aan social corners, heeft JHK Architecten steeds drie verdiepingen met elkaar verbonden. Dankzij een ongebruikelijke verdiepingshoogte van ruim drie meter is veel ruimtelijkheid gecreëerd. Dit is versterkt met een prettig binnenklimaat, in termen van akoestiek en visuele beleving.

Parametrische gevel

Het gebouw scoort goed op het gebied van duurzaamheid, dankzij de compactheid ervan, de schil met hoge isolatiewaarde en de zonnepanelen op het dak. De parametrische gevel is door JHK Architecten samen met ArchiTech Company zo ontworpen dat nauwelijks zonlicht maar wel veel daglicht binnenvalt.

Fontys Campus in Eindhoven

door Nudus + Barcode, Hollandse Nieuwe en OKRA

Ruimte voor innovatie

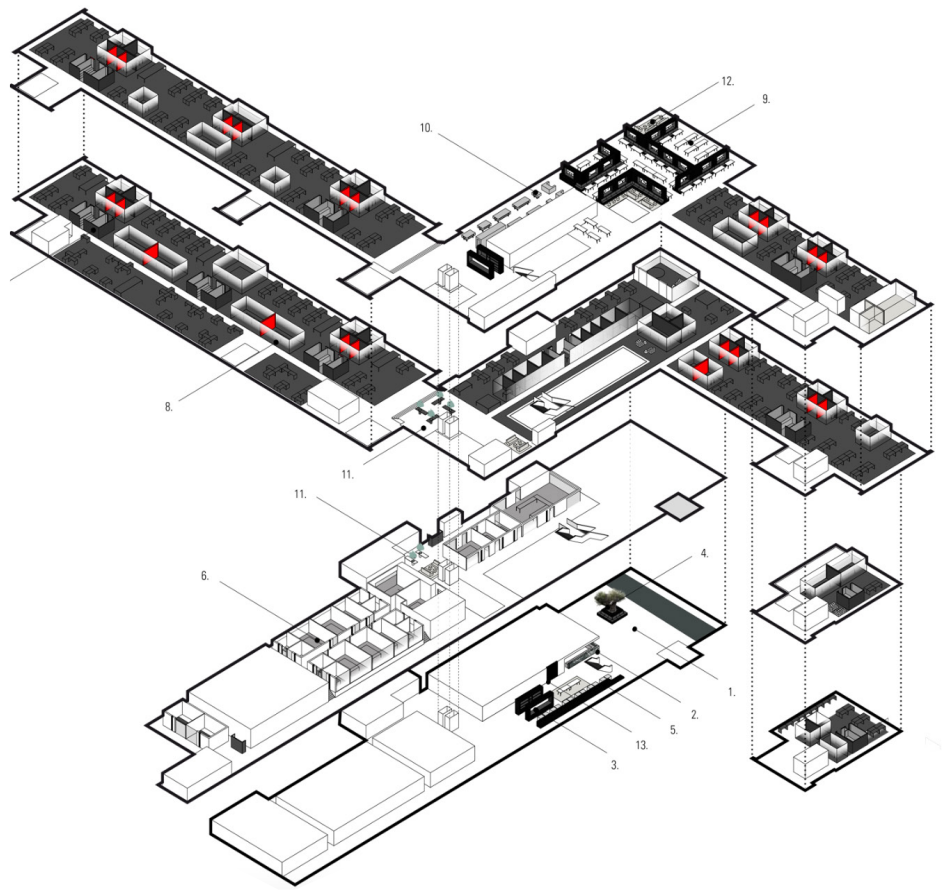
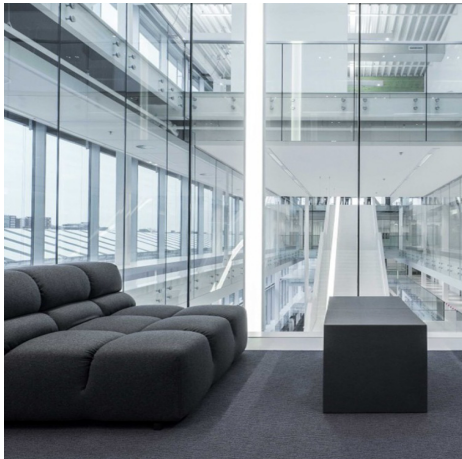
De Fontys Campus is onderdeel van de campuszone in Eindhoven. Op dit moment maakt het werkveld zijn opwachting binnen het beroepsonderwijs. Het onderwijs verschuift daarmee van klassikale activiteiten naar samenwerkingsvormen met het bedrijfsleven, hetgeen om andere soorten onderwijsruimtes vraagt.

Drie gebouwen zijn geplaatst rond een groene open ruimte, waarin presentaties en evenementen plaats vinden. Om aan te sluiten op omringende wegen en betere zichtlijnen te creëren, zijn de gebouwen soms naar binnen of naar buiten geschoven. Het plein is een logisch verzamelpunt voor het verkeer en heeft daarnaast een verblijfsfunctie. Ook de buurt kan van deze ruimte gebruik maken.

Studenten worden in groepen van uiteenlopende grootte eerst klassikaal geïnstrueerd en gaan daarna uit elkaar om in verschillende ruimtes te werken aan opdrachten. Van deze ruimtes, waaronder vergaderruimtes, open werkplekken en belcellen, zijn clusters gemaakt die in de gebouwen worden gestapeld en gestempeld. De mogelijkheden om elkaar toevallig tegen te komen, zijn zodoende groot.

Gekleurde blokken

Om deze generieke ruimtes een identiteit te geven, ontwikkelde het ontwerpteam voor iedere vakgroep een modulaire identiteit, bestaande uit grote, gekleurde blokken. Met behulp van deze bouwstenen zijn tribunes opgebouwd en afscheidingen gemaakt in de open ruimte. Deze blokken hebben een materialisering en kleur gekregen, die zijn afgestemd op een vakgroep en periodiek met de studenten meeverhuizen.

Lely Campus in Maassluis
door Doepel Strijkers

Woonkamer voor optimale interactie

Lely is een innovatief familiebedrijf dat machines maakt voor de agrarische sector. Op de campus in Maassluis zijn de productiefaciliteiten samengebracht met de kantoren. In de werkomgeving ligt de focus op het ontmoeten van collega's en klanten. In het ontwerp van Doepel Strijkers is dit vertaald in een grote variatie aan vergader-ruimtes en werkplekken.

De uitbreiding vormde een gelegenheid om de nationale en internationale concurrentiepositie van het bedrijf opnieuw te overdenken. Lely opereert op een veld met vele concurrenten en moet zich regelmatig onderscheiden op een manier die past bij haar identiteit. Het interieur is door de architect een woonkamer voor optimale interactie genoemd.

De werknemers kiezen een werkplek die hun activiteit op dat moment het beste ondersteunt. Naast reguliere werkplekken in een kleine teamsetting, ontwierp Doepel Strijkers creatieve zones waar geconcentreerd wordt gewerkt, alsmede plekken om te ontspannen en te pauzeren. Informele besprekingen worden gefaciliteerd in de directe nabijheid van de werkplekken. Op stilte-plekken houden werknemers digitale meetings.

Barcode

Tussen de zone met werkplekken en de zone voor ontmoetingen, liggen bespreekruimtes voor ongeplande vergaderingen. Deze zijn zodanig geïsoleerd dat geluids-overlast wordt voorkomen en ongestoord kan worden vergaderd. Ze worden afgewisseld met pantries, belcellen, garderobes, lockers en opslagruimtes, waarmee zich op de werkvloer een barcode van houten objecten aftekent.

Conclusie

Formuleer je missie

Een goede campus valt of staat met een missie of ambitie waarin de opdrachtgever vastlegt wat hij of zij ermee wil bereiken. Met zijn of haar antwoord kan een architect een werkomgeving ontwerpen die inspeelt op de werkprocessen in het bedrijf, maar die ook verrassingen biedt.

Focus op gebruikers

De ervaring van werknemers is cruciaal in het ontwerp van een campus. Bij het maken van een campus kijk je vanuit de gebruikers naar de opgave. Het heeft weinig zin een beroemde architect te vragen voor een iconisch gebouw als dat na enige tijd niet blijkt te werken.

Varieer werkplekken

Een flexibele werkomgeving en de interactie in teams zijn belangrijke overwegingen. Het open kantoorlandschap maakt plaats voor een grote verscheidenheid aan werkplekken, variërend van individuele werkplekken tot vergader-ruimtes en zones voor ontmoetingen.

Ga disruptieve maatregelen niet uit de weg

Als een onderneming significante veranderingen wil aanbrengen in de werkomgeving, zijn soms disruptieve maatregelen behulpzaam. Bijvoorbeeld de keuze voor een atrium, biobased materialen of een stadsplein.

Stimuleer het welzijn van je medewerkers

Esthetiek beïnvloedt het welzijn en de gezondheid van werknemers, alsmede de uiterlijke verschijningsvorm van een gebouw. Ze kan helpen het beeld van een onderneming uit te dragen en te projecteren. De structuur geeft boodschappen door over de visie, het werk en de transparantie van een bedrijf.

Houdt talent vast met goede gebouwen

Voor veel werkgevers is een gebouw een belangrijk middel om goede medewerkers aan te trekken. Het maakt verschil als het gebouw een prettige omgeving biedt, met een goede akoestiek en beleving. Wat ook helpt is een aanbod van goede voorzieningen en buitenruimtes.

Colofon

Uitgave t.b.v. Campus Crailo Event

Opdracht: GEM Crailo B.V.

Concept en ontwerp: Motif

Tekst: VivaArchitectuur - Harm Tilman

Februari 2024

